

Vadászat a feudális kori Magyarországon

Fejezetek a magyar vadászat történetéből

A magyarok ősei Kelet-Európában már évezredekkel ezelőtt vadásztak rénszarvasra meg egyéb vadra, különösen prémes állatokra. Olyan vidéken éltek, ahol a prémvadászatnak nagy jelentősége volt. A finn-ugor szamojéd ősnép ala-

kította ki például az íjascspadát, tőlük terjedt el Szibérián át egész az Amur vidékéig. Hasonló volt a szerepük a deszkacsapda (finn nyelven: makki) kialakításában és elterjedésében. Az állattenyésztésre való áttéréssel egyidejűleg kialakul a védekező vadászat,

A millennium éve alkalmat nyújt arra, hogy a mai természeti-foglalkozási ágazatokban történelmi visszatekintéseket tegyünk. Nem öncéllal, hanem a tapasztalatnyerés szándékával. 2000. január 20-án került sor a Magyar Tudományos Akadémián A magyar vadászat ezer éve c. emlékülésre, amelyen részben a vadászat mai, részben történelmi alternatíváit tárgyalták. Az ülést a rendező MTA elnöke köszöntötte.

amelynek fontos „eszköze” a verem. Egyik módja volt ez annak, hogy a nyájtól távol tartsák a farkast. Meg kell említenünk a madarászatot is – amely

Vadászat és természetgazdálkodás

A vadász gondolkodásában mindig jelen volt a kor természet-tudományos ismeretanyaga, tudománya. Az eszközök a kor technikai fejlettségének mutatói. Az első bunkók, kőbalták, lándzsák csiszolása, pattintása az őskori ember technikai civilizációjának tárgyasulása. Az első íjak, a nyílpuska, majd a tűzfegyverek működése fizikai, kémiai, ballisztikai, biológiai ismereteket követelt. Szükség volt a vad életmódjának, anatómiájának megismerésére, nem is szólva az erdők, mezők, az időjárás beható tanulmányozásáról.

A vadászat sok évezredes fejlődése napjainkban döntő változáshoz érkezett. E változás része egy szemléleti és magatartás-forradalomnak, az ember és természet viszonyáról alkotott felfogás gyökeres átalakulásának. Amit a vadász mindig tudott: ugyanis a természet gyümölcsét nemcsak leszákítani, a vadat nemcsak elejteni, hanem de arról gondoskodni is kell – azt most az ezredfordulón veszi tudomásul az emberiség. Most, az utóbbi évtizedekben döbrentünk rá, hogy a természetet nem legyőzni kell, hanem békésen együtt élni vele, ápolva, óva azt kell. Egyensúlyát – csoda-technikai eszközeinkkel, rablógazdálkodásunkkal – felboríthatjuk. S ha felborul a levegő, a talaj, az erdő, a benne élő állatvilág biológiai egyensúlya, elveszünk mi magunk is. A természeti környezet egyensúlyának megtartása, az élővilág sokszínűségének életben tartása korunk egyik első számú emberi feladata, sőt emberi kötelessége.

Új értelmezést kap tehát minden olyan tevékenység, amely a természettel kapcsolatos. Új értelmezést nyer az agrárium, mert az többé – legalábbis a mi földrészünkön – elsősorban nem az élelemtermelést jelenti, hanem a természetgazdálkodást. Erdeink, vizeink, rétjeink, nádasaink, láposaink és állatvilágunk állapotának karbantartását. De kérdem én: kik lesznek azok, akik tudják, ismerik vaddisznókondáink, szarvascsapataink, rókaaládáink, bohókásan cikk-cakkozó

nyulaink életkörülményeit? Kifejlődésüknek, szaporodásuknak, egészségüknek életfeltételeit.

Kik ismerik szaporodási, ivási, táplálkozási, vonulási szokásaikat? Önök vadászok, és mi horgászok. Mi horgászok – mondom én, aki hatéves korom óta máig, ha természetes vizet látok, vizsgálom a vízmozgást, növényzetet, a part fővenyét, a meder talaját, s képzelem magam elé, hol túrhat a ponty, hol bújhat a hínárosban a csuka. Belém ivódott a természetvizsgálat magatartásformája. Nevetnek is rajtam szomszédaim, hogy Zebegényben a hegytetőn kőbélésű tavacsát építettem, nádas telepítettem a déli partján, hogy árnyékot adjon. Az esővizet belevezetem, és télen is megy az oxigénátadó kismotor, s a tóban a kínai aranykárász mellett kispontyok. S unokáim boldogok, ha az etetési sarokban – hiszen mi, horgászok, vadászok tudjuk, hogy a vad miként szoktatható – a gyülekező kárászok orrukkal ütögetik kezecskéiket. S már ott tartok az állat- és embervilág közötti béke-teremtésben, hogy noha puskámért nyúlok, amikor megpillantom a nyestet, a menyétet a teraszon, amikor félvad macskáim kölykeire vadásznak, azután leengedem a csövet. S inkább macskáimat szaporítom. – Akik különben szenvedéllyel vadásszák halaimat.

Az új természetszemlélet egyik megvalósítója máris a korszerű vadász. Vadjaink környezetének védői, a vadállomány nevelői, gondozói és ritkítói. Megőrzik az ősi vadászszokásokat. Megőrzik az emberi kapcsolatrendszerek sajátos formáit, a félnapos gyaloglások, a természetsodálat hagyományát, nem is szólva a vadételek ízvilágáról. De a hagyományok megőrzése mellett a 21. század vadásza természeti környezetünk megőrzésének első számú munkása. Erdészeinkkel, kedves vizezeinkkel, horgászainkkal, na és kertészeinkkel, paraszti mivoltukra büszke agrármunkásainkkal együtt.

Ez a mi dolgunk az ezredfordulón. Segíteni a természeti egyensúly megőrzését, és hogy legyünk előmunkások egy új természetszemlélet kialakításában, terjesztésében.

GLATZ FERENC